

PL

PL

PL

KOMISJA WSPÓLNOT EUROPEJSKICH

Bruksela, dnia 11.9.2009
KOM(2009) 466 wersja ostateczna

KOMUNIKAT KOMISJI DO RADY I PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO

**W kierunku zintegrowanej polityki morskiej zmierzającej do lepszego zarządzania
Morzem Śródziemnym**

KOMUNIKAT KOMISJI DO RADY I PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO

W kierunku zintegrowanej polityki morskiej zmierzającej do lepszego zarządzania Morzem Śródziemnym

1. WPROWADZENIE

Podczas szeroko zakrojonych konsultacji społecznych, w wyniku których w 2007 r. przyjęto zintegrowaną politykę morską UE, zdecydowanie wyrażono poparcie dla koncepcji rozwoju gospodarki morskiej w zgodzie z ochroną środowiska, co pozwoliłoby na utworzenie związku opartego na symbiozie, tak długo jak stosowane będzie właściwe zarządzanie oraz mechanizmy przekrojowe.

Morze Śródziemne jest doskonałym przykładem regionu morskiego, w którym działalność człowieka mogłaby doprowadzić do osiągnięcia większych korzyści ekonomicznych z morza przy daleko mniejszym oddziaływaniu na ekosystem. Natomiast rzeczywistość to ponad dwadzieścia państw nadbrzeżnych o nierównym poziomie rozwoju gospodarczego i możliwościach administracyjnych, uwikłanych w spory polityczne dotyczące również podziału terytorium i obszaru morskiego. W odróżnieniu od innych półzamkniętych mórz, takich jak Bałtyk lub Morze Czarne, znaczna część Morza Śródziemnego to wody pełnego morza, co stwarza szczególne problemy jeśli chodzi o zarządzanie.

Siedem wspomnianych krajów nadbrzeżnych należy do Unii Europejskiej, dwa kandydują do przystąpienia, a trzy to potencjalne kraje kandydujące, objęte unijną polityką rozszerzenia. Pozostałe kraje łączą z Unią Europejską ściśle i ugruntowane relacje, w znacznej mierze w ramach europejskiej polityki sąsiedztwa. Wszystkie te kraje, z wyjątkiem jednego, należą do Unii dla Śródziemnomorza.

W komunikacie zwraca się uwagę na mechanizmy i instrumenty, jakie należy zmobilizować, aby doprowadzić do zintegrowanego podejścia do zarządzania działalnością w sektorze morskim, prowadzoną w obrębie basenu Morza Śródziemnego. Jego celem jest uzupełnienie różnorodnych, wspieranych przez UE działań sektorowych podejmowanych na obszarze Morza Śródziemnego. O ile zintegrowana polityka morska skierowana jest przede wszystkim do państw członkowskich, o tyle niniejszy komunikat przewiduje wszechstronną, prowadzoną na odpowiednich szczeblach, zacieśnioną współpracę z partnerami z basenu Morza Śródziemnego nienależącymi do Unii.

2. GŁÓWNE WYZWANIA

Na Morzu Śródziemnym ma miejsce 30 % wolumenu światowego handlu morskiego odbywającego się z lub do ponad 450 portów i terminali śródziemnomorskich, jak również jedna czwarta światowego transportu morskiego ropy naftowej. Na jego wybrzeżach zamieszkuje ponad 150 milionów osób, a liczba ta podwaja się w czasie sezonu turystycznego. Prowadzi tu działalność połowa unijnej floty rybackiej, głównie małe statki i tradycyjne łodzie rybołówstwa przybrzeżnego, jak również stale rozwija się sektor akwakultury morskiej. Obciążenia zasobów rybnych

spowodowane są również działalnością statków z południowej części Morza Śródziemnego i krajów spoza Unii.

Ta niezwykle silna presja, związana z działalnością gospodarczą w ekosystemie śródziemnomorskim, wykazuje wciąż tendencję wzrostową. Chociaż sektor poważnie ucierpiał z powodu obecnego kryzysu gospodarczego, oczekuje się, że ruch statków na morzu ulegnie docelowo dalszemu zwiększeniu, w wyniku wzrostu popytu na przewozy pasażerskie, turystyczne i towarowe, w tym transport w sektorze energetycznym. Turystyka wycieczkowa na przykład rozwinęła się szybko, a każdy z głównych portów śródziemnomorskich przyjmuje corocznie ponad milion uczestników rejsów turystycznych. Rozbudowuje się infrastrukturę oraz obiekty turystyczne i wypoczynkowe znajdujące się na i tak już gęsto zaludnionych i zabudowanych wybrzeżach (w niektórych regionach przybrzeżnych we Włoszech, Francji i Hiszpanii pierwszy kilometr pasa wybrzeża już teraz jest w ponad 45 % pokryty gęstą zabudową).

Coraz szybszy rozwój społeczno-gospodarczy doprowadził do pogłębiającej się degradacji środowiska naturalnego. Wrażliwe ekologicznie środowisko Morza Śródziemnego boryka się z niepokojącymi i złożonymi problemami dotyczącymi zanieczyszczenia pochodzącego z lądu i statków, odpadów, skutków dla różnorodności biologicznej, przelówienia i degradacji wybrzeży. Zgodnie z konwencją MARPOL Morze Śródziemne zostało w 1983 r. zaliczone do „obszarów specjalnych” ze względu na zanieczyszczenie ropą, a w maju 2009 r. ze względu na odpady¹. Wśród swoich priorytetów Unia dla Śródziemnomorza wskazała likwidację zanieczyszczeń w Morzu Śródziemnym². Wybrzeża są w coraz większym stopniu zagrożone, wraz z unikatowym dziedzictwem kultury i przyrody, jakie reprezentuje ponad 400 znajdujących się na liście UNESCO obiektów.

Międzyrządowy Zespół ds. Zmian Klimatu zaliczył region śródziemnomorski do obszarów newralgicznych; jest on najbardziej zagrożony powodziami, erozją wybrzeża oraz dalszą degradacją gleby³, co pogłębia konieczność zastosowania narzędzi, które mogą pomóc w adaptacji do zmian klimatu. Nieuregulowana imigracja morska stanowi główny problem w tym regionie, wymagający współpracy z partnerami śródziemnomorskimi w celu przeciwdziałania temu zjawisku i zapobieżenia ofiarom śmiertelnym.

3. W KIERUNKU DOSKONALSZEGO ZARZĄDZANIA OBSZARAMI MORSKIMI

Omawiane powyżej wyzwania wiążą się z koniecznością rozwiązania dwóch najpoważniejszych problemów. Po pierwsze: w większości krajów śródziemnomorskich każda polityka sektorowa jest realizowana przez właściwe dla tego sektora organy administracyjne, podobnie jak każdą umowę międzynarodową wykonuje się zgodnie z określonymi dla niej zasadami, co czyni uzyskanie ogólnej wizji skumulowanych skutków działalności w sektorze morskim, w tym na poziomie basenu Morza Śródziemnego, trudnym do osiągnięcia celem. Po drugie: ze względu na fakt, że przestrzeń morska składa się w dużej części z pełnego morza, krajom

---

¹ MARPOL załączniki I (Ropa) i V (Odpady).

² Deklaracja paryska z 13.7.2008 oraz związane z nią odniesienie do inicjatywy „Horyzont 2020”.

³ SEC(2008) 2868.

nadbrzeżnym trudno jest planować, organizować i regulować działalność, która ma bezpośredni wpływ na ich morza terytorialne i wybrzeża. Współistnienie tych dwóch elementów prowadzi do sytuacji, w której polityka i działania rozwijają się najczęściej oddzielnie, bez odpowiedniej współpracy na wszystkich polach działalności wpływającej na stan mórz, jak również pomiędzy wszystkimi podmiotami obecnymi na poziomie lokalnym, regionalnym i międzynarodowym. Stanowi to dodatkowy problem wśród innych, zasadniczych dla właściwego zarządzania kwestii – udziału zainteresowanych stron, przejrzystości procesu decyzyjnego oraz wdrażania uzgodnionych przepisów.

3.1. Rola krajów nadbrzeżnych basenu Morza Śródziemnego

Opracowywanie strategicznego i zintegrowanego podejścia na poziomie krajowym jest podstawą kształtowania zintegrowanej polityki morskiej⁴. Państwa członkowskie regionu Morza Śródziemnego zachęca się do kontynuowania wysiłków w przygotowywaniu ich własnej zintegrowanej polityki morskiej. W celu ułatwienia wymiany najlepszych praktyk Komisja opracowała system służący udostępnianiu informacji i poczynionych postępów⁵.

Niektóre państwa członkowskie już podjęły konkretne działania zmierzające do lepszego zarządzania gospodarką morską. Jednak niezbędne są dodatkowe wysiłki, w szczególności przy powoływaniu struktur decyzyjnych odpowiedzialnych za koordynację różnorodnych działań.

Komisja:

- zwróci się z wnioskiem, aby główne ośrodki krajowe na wysokim szczeblu w państwach członkowskich zajmowały się systematycznie kwestią Morza Śródziemnego w celu omówienia postępów dokonanych w realizacji zintegrowanej polityki morskiej;
- będzie zachęcać państwa członkowskie do wymiany najlepszych praktyk w zintegrowanym zarządzaniu obszarami morskimi, w szczególności poprzez programy europejskiej współpracy terytorialnej na rzecz Morza Śródziemnego.

Półzamknięty charakter Morza Śródziemnego oraz transgraniczne skutki działalności w sektorze morskim wymagają intensywniejszej współpracy z partnerami śródziemnomorskimi spoza Unii Europejskiej. Wspomniana powyżej wymiana informacji będzie obejmować partnerów spoza UE, zainteresowanych podejściem zintegrowanym. W tym celu partnerzy spoza UE mogą być proszeni o wyznaczenie ośrodków kontaktowych, które mogłyby, w stosownych przypadkach, uczestniczyć w dialogu na wysokim szczeblu, obejmującym wszystkich partnerów z basenu Morza Śródziemnego. Współpraca w kształtowaniu zintegrowanej polityki morskiej oraz lepsze nią zarządzanie będą również opierać się na istniejących wielostronnych ramach, Unii dla Śródziemnomorza, istniejących umowach dwustronnych i

⁴ COM (2008) 395.

⁵ Strony internetowe: http://ec.europa.eu/maritimeaffairs/governance_memberstates_en.html
http://ec.europa.eu/maritimeaffairs/memberstates_en.html

współpracy regionalnej w ramach europejskiej polityki sąsiedztwa oraz na związkach z krajami kandydującymi i potencjalnymi krajami kandydującymi.

Komisja zdecydowała:

- powołać grupę roboczą ds. zintegrowanej polityki morskiej, której zadaniem będzie zainicjowanie dialogu i wymiany najlepszych praktyk z śródziemnomorskimi krajami nadbrzeżnymi spoza UE;
- w ramach europejskiej polityki sąsiedztwa i instrumentu sąsiedztwa⁶ oferować pomoc techniczną partnerom śródziemnomorskim, którzy będą zainteresowani zintegrowanym podejściem w dziedzinie gospodarki morskiej, w ten sposób podnosząc poziom wiedzy oraz wspomagając ich w wyznaczaniu celów i tworzeniu mechanizmów wdrażania.

3.2. Zarządzanie przestrzenią morską

Konwencja Narodów Zjednoczonych o prawie morza z 1982 r. przewiduje podstawowe ramy dla działalności morskiej i pod wieloma względami odzwierciedla zwyczajowe prawo międzynarodowe. Ratyfikowały ją wszystkie nadbrzeżne kraje śródziemnomorskie, z wyjątkiem Turcji, Syrii, Izraela i Libii.

Obecnie większą część przestrzeni morskiej Morza Śródziemnego stanowi pełne morze. Około 16 % przestrzeni morskiej to wody terytorialne, a 31 % to różnorodne strefy morskie często kwestionowane przez inne kraje nadbrzeżne z powodu zarówno ich wielkości jak i zasadności⁷.

Oznacza to, że znaczna część wód Morza Śródziemnego znajduje się poza strefami podlegającymi jurysdykcji bądź suwerennym prawom krajów nadbrzeżnych. Kraje te nie posiadają zatem uprawnień restrykcyjnych ani wykonawczych, aby w pełni regulować działalność człowieka poza takimi strefami, w tym ochronę środowiska morskiego oraz sposób, w jaki odbywają się połowy oraz następuje rozwój źródeł energii. Poza takimi strefami kraje te mogą wyłącznie przyjmować środki w odniesieniu do własnych obywateli i statków. Niektóre działania można podejmować wspólnie w ramach konwencji regionalnych w sprawie ochrony środowiska morskiego oraz ochrony i zarządzania żywymi zasobami, mimo iż istnieje problem egzekwowania przyjętych decyzji, w tym decyzji skierowanych przeciwko stronie trzeciej – krajowi niebędącemu stroną konwencji.

Sytuacja ta wynika z tego, że problemy dotyczące określenia granic pomiędzy sąsiadującymi krajami w obrębie Morza Śródziemnego łączą się ściśle ze złożonymi

⁶ Regionalny dokument strategiczny ENPI (2007-2013) dla partnerstwa euro-śródziemnomorskiego.

⁷ Co do toni wodnych, to w celu egzekwowania rozporządzeń oraz przepisów celnych, podatkowych, imigracyjnych lub sanitarnych, pięć krajów nadbrzeżnych przyjęło prawodawstwo ustanawiające strefę przyległą, wynoszącą 12 mil morskich, przylegającą do ich mórz terytorialnych. Pięć krajów nadbrzeżnych ogłosiło strefę przylegającą do ich mórz terytorialnych strefą archeologiczną, ze względu na ochronę podwodnego dziedzictwa kulturowego. Pięć krajów nadbrzeżnych ustanowiło strefy ochrony połowowej a trzy kraje strefy ochrony ekologicznej. Pięć krajów nadbrzeżnych ustanowiło wyłączne strefy ekonomiczne (EEZ), w których wykonują suwerenne prawa w zakresie żywych i nieożywionych zasobów morskich.

i newralgicznymi politycznie konfliktami istniejącymi na obszarze nieprzekraczającym 400 mil morskich. Obraz ten różni się od sytuacji istniejącej w innych półzamkniętych morzach wokół UE, takich jak Bałtyk, gdzie większość krajów rozwiązała konflikty związane z wyznaczeniem granic zgodnie z Konwencją Narodów Zjednoczonych o prawie morza oraz osiągnęła porozumienie co do swoich stref morskich.

Jeśli chodzi o wielostronną współpracę, to poza kilkoma wyjątkami, porozumienia międzynarodowe i regionalne regulujące działalność w sektorze morskim są ukierunkowane wyłącznie na jeden sektor. Komisja przeprowadziła badanie w celu określenia najważniejszych przeszkód utrudniających ratyfikację, wprowadzenie w życie i poszanowanie decyzji podejmowanych w ramach istniejących porozumień i organizacji zajmujących się gospodarką morską w basenie Morza Śródziemnego oraz w celu zbadania możliwości udoskonalenia wielostronnej współpracy i pomocy w tym zakresie.

Do osiągnięcia postępu w doprowadzeniu do międzysektorowego podejścia w dziedzinie gospodarki morskiej, wymagany jest bardziej przejrzysty obraz pracy realizowanej przez wspomniane organizacje, w tym sprawdzenie czy przepisy przyjęte lub zalecane przez te organy są stale monitorowane i w pełni wdrożone. Jednocześnie potrzebna jest większa jasność co do podziału ról i kompetencji krajów nadbrzeżnych, w szczególności w odniesieniu do zarządzania strefami morskimi w perspektywie zrównoważonego rozwoju.

Z uwagi na zróżnicowanie sytuacji politycznej i gospodarczej w poszczególnych krajach należy zachęcać do coraz lepszego zarządzania przestrzenią morską na poziomie podregionalnym. Osiągnięcie postępów w tym względzie zależy w szczególności od osiągnięcia porozumienia pomiędzy krajami sąsiadującymi co do określenia wspólnej granicy morskiej lub wprowadzenia skutecznego wspólnego zarządzania żywymi i nieżywymi zasobami własnymi. Zainteresowane strony zwracały już uwagę rządów i instytucji międzynarodowych na pilną konieczność dokonania postępów w tej kwestii.

Komisja:

- będzie wspierała zorganizowany, nieformalny dialog pomiędzy śródziemnomorskimi krajami nadbrzeżnymi, poprzez spotkania wysokiego szczebla, organizacje akademickie i inne organizacje międzynarodowe, w celu udoskonalenia zarządzania przestrzenią morską, w tym na poziomie podregionalnym;
- opracuje ogólny przegląd istniejących porozumień i organizacji działających w sektorze gospodarki morskiej w regionie Morza Śródziemnego;
- przygotuje zalecenia w zakresie poprawy współpracy międzysektorowej w ramach istniejących porozumień i organizacji;
- będzie w dalszym ciągu zachęcać do ratyfikacji i uzgodnionego wdrażania Konwencji Narodów Zjednoczonych o prawie morza w swoich stosunkach dwustronnych;
- przeprowadzi badanie kosztów i zysków płynących z ustanawiania stref morskich.

3.3. Większe zaangażowanie zainteresowanych stron

Od początku najważniejszym elementem zintegrowanej polityki morskiej było głębokie zaangażowanie zainteresowanych stron. Społeczeństwo obywatelskie opowiada się za pogłębionym dialogiem na poziomie regionalnym jako środkiem do poprawy zarządzania Morzem Śródziemnym. Został również niedawno powołany Regionalny Komitet Doradczy (RAC) do spraw Morza Śródziemnego, skupiający zainteresowane strony z sektora rybołówstwa.

Zaangażowanie zainteresowanych stron pozostanie głównym priorytetem wdrażania zintegrowanej polityki morskiej na obszarze Morza Śródziemnego.

Komisja:

- będzie zachęcać platformy współpracy zainteresowanych stron do regularnego zajmowania się kwestiami związanymi z Morzem Śródziemnym w celu wskazania zagadnień priorytetowych zintegrowanej polityki morskiej, zarówno na poziomie decyzyjnym jak i na poziomie basenu morskiego;
- będzie rozpatrywać różne warianty lepszego włączenia do działania zainteresowanych stron ze wszystkich krajów nadbrzeżnych.

4. PRZEKROJOWE NARZĘDZIA W ZARZĄDZANIU GOSPODARKĄ MORSKĄ

Doskonalszemu zarządzaniu sektorem morskim muszą towarzyszyć przekrojowe narzędzia nakierowane na wygenerowanie dodatkowego potencjału w zakresie wzrostu gospodarczego w sektorze morskim oraz na zapewnienie ochrony środowiska naturalnego i lepszej przyszłości ludności nadmorskiej.

4.1. Zagospodarowanie przestrzenne mórz i strategię morskie

Mimo iż działalność na Morzu Śródziemnym ucierpiała z powodu obecnego kryzysu gospodarczego, przewiduje się, że będzie ona rosła, zarówno jeśli chodzi o ruch statków, jak i rozwój energii ze źródeł odnawialnych i ruch turystyczny. Zagospodarowanie przestrzenne mórz może pozwolić na zwiększone wykorzystanie potencjału wzrostu gospodarczego w basenie morskim, przy poszanowaniu warunków zapewniających dobry stan środowiska i wynikającej z tego optymalizacji wyników.

Jest ono ustanowione w celu zapewnienia efektywnego narzędzia administrowania, służącego do stosowania zarządzania opartego na ekosystemie, uwzględniającego wzajemnie powiązane skutki działalności w sektorze morskim, konflikty pomiędzy użytkownikami przestrzeni morskiej oraz zachowanie siedlisk morskich. Komunikat Komisji w sprawie mapy drogowej na rzecz planowania przestrzennego obszarów morskich z 2008 r.⁸ określa zespół zasad regulujących opracowanie przez państwa członkowskie UE rozwiązań właściwych dla zagospodarowania przestrzennego

---

⁸ COM (2008) 791.

mórz, może on być również przydatny w szerszym kontekście problematyki Morza Śródziemnego.

Jednak w porównaniu z basenami innych mórz praktyki związane z zagospodarowaniem przestrzennym realizowane na Morzu Śródziemnym pozostają niewystarczające, być może ze względu na newralgiczny charakter kwestii ustanowienia stref morskich i określenia granic. Wyzwaniami tymi należy się zająć, tak aby planowania przestrzennego można było dokonywać na właściwym szczeblu.

Państwa członkowskie UE osiągnęły porozumienie co do osiągnięcia dobrego stanu wód morskich do 2020 r.⁹, poprzez realizację integrujących strategii morskich, stosując oparte na ekosystemie podejście do działalności człowieka, która wywiera skutki na środowisko morskie i jest ściśle związana z zagospodarowaniem przestrzeni morskiej. Wypełnienie takich zobowiązań, w stosownych przypadkach we współpracy w ramach regionalnych konwencji o morzu (w szczególności Konwencji Barcelońskiej i Generalnej Komisji Rybołówstwa Morza Śródziemnego) lub konwencji podregionalnych, jest kluczowym elementem wprowadzenia w życie zintegrowanej polityki morskiej na Morzu Śródziemnym. Ponadto już rozporządzenie dotyczące Morza Śródziemnego¹⁰ miało na celu oparte na ekosystemie zintegrowane podejście do zarządzania rybołówstwem. Tendencja ta ulegnie wzmocnieniu dzięki przyszłej reformie wspólnej polityki rybołówstwa UE¹¹.

Komisja:

- rozpocznie badanie dotyczące zagospodarowania przestrzeni morskiej w basenie Morza Śródziemnego, służące określeniu obszarów, w których miałyby ono być stosowane, analizując przeszkody i zwracając uwagę na przyszłe działania podejmowane w celu stosowania go w określonych podregionach i obszarach morskich;
- następnie zainicjuje projekt testujący stosowanie zagospodarowania przestrzeni morskiej na szczeblu podregionu oraz wspierający konkretne praktyki transgraniczne;
- będzie wspierać państwa członkowskie, poprzez wspólną strategię wdrażania, w realizowaniu przez nie zobowiązań wynikających z dyrektywy ramowej w sprawie strategii morskiej w odniesieniu do ich własnych strategii morskich, w tym kompleksowej oceny wód morskich i ich wykorzystywania, jaką należy przeprowadzić do 2010 r.

4.2. Zintegrowane zarządzanie w obszarach przybrzeżnych i na wyspach

Zmiany klimatu, rozwój portów, turystyka przybrzeżna i związane z tym inwestycje, obawy dotyczące ochrony dziedzictwa i środowiska morskiego włącznie z obszarami objętymi programem NATURA 2000, wszystkie te elementy wymagają zintegrowanego podejścia do zarządzania śródziemnomorskimi obszarami

⁹ Dyrektywa 2008/56/WE z 25.6.2008 r.

¹⁰ Rozporządzenie WE nr 1967/2006 z 21.12.2006 r.

¹¹ COM (2009) 163.

przybrzeżnymi. Komisja zobowiązała się do zagwarantowania, że adaptacja do zmian klimatu stanie się niezbędnym priorytetem dla obszarów przybrzeżnych i morskich, zgodnie z zaleceniami białej księgi¹².

Ochrona oraz wzajemne powiązania w zakresie dziedzictwa morskiego, jak również interes gospodarczy i ekologiczny, będą również realizowane dzięki istniejącym instrumentom, takim jak inicjatywa Europejskich Modelowych Ośrodków Turystycznych, nagroda Unii Europejskiej w dziedzinie dziedzictwa kulturowego i nagroda „Europa Nostra”. W tym zakresie w całym basenie Morza Śródziemnego istnieje znaczny potencjał do dalszego rozwoju, który ze swej natury jest bogaty w kulturę.

Przekrojowe narzędzia zarządzania mogą pomóc śródziemnomorskim regionom przybrzeżnym w dążeniu do równowagi społecznej, ekologicznej i gospodarczej w ramach zintegrowanego zarządzania. Państwa członkowskie regionu Morza Śródziemnego opracowały krajowe strategie zintegrowanego zarządzania strefą przybrzeżną (ICZM), a Wspólnota Europejska podpisała ostatnio pierwszy, obejmujący cały basen morski, instrument prawny w sprawie ICZM, przyjęty w ramach Konwencji Barcelońskiej¹³.

Konieczne są jednak dalsze wysiłki, takie jak wzmocnienie koordynacji pomiędzy zarządzaniem rozwojem działalności na morzu i powiązaniem z nim rozwojem działalności lądowej (granica lądu i morza). Jest to szczególnie istotne dla wysp, dla których połączenia mają ogromne znaczenie. W tym kontekście zachęca się państwa członkowskie do rozwijania zintegrowanych strategii pomocnych w rozwiązywaniu problemów regionów wyspiarskich oraz do opracowania systemu wymiany najlepszych praktyk. Należy poszerzyć bazę wiedzy o praktykach zintegrowanego zarządzania strefą przybrzeżną na Morzu Śródziemnym.

Poprzez konsekwentne wspieranie spójnego podejścia na granicy lądu i morza, bliskiego podejściu opartemu na ekosystemie, realizacja zintegrowanej polityki morskiej w basenie Morza Śródziemnego powinna stać się nowym bodźcem do wykorzystania potencjału zintegrowanego zarządzania strefą przybrzeżną.

Komisja:

- opracuje internetowy spis narzędzi służących do zintegrowanego zarządzania strefą przybrzeżną, najlepszych praktyk i konkretnych przykładów, w celu wzmocnienia jego wdrażania;
- w ramach siódmego unijnego programu ramowego będzie wspierać bazę wiedzy w zakresie zintegrowanego zarządzania strefą przybrzeżną na Morzu Śródziemnym, ze szczególnym uwzględnieniem współpracy międzynarodowej;
- przetestuje możliwości rozwinięcia interfejsu ląd-morze, w szczególności poprzez powiązanie planowania przestrzennego na lądzie i na morzu, dzięki działaniom z zakresu zagospodarowania przestrzennego obszarów morskich, o których mowa w sekcji 4.1.

¹² COM (2009) 147.

¹³ Protokół dotyczący zintegrowanego zarządzania strefą przybrzeżną Morza Śródziemnego, podpisany w Madrycie, Hiszpania, w dniu 21 stycznia 2008 r.

4.3. Ułatwianie działań opartych na wiedzy

Rozwój zrównoważonej gospodarki morskiej i skuteczne zarządzanie obszarami przybrzeżnymi wymaga polityki, której podstawą jest najlepsza dostępna wiedza naukowa.

Okresowe gromadzenie podstawowych danych jest konieczne do oceny stanu mórz z ekologicznego punktu widzenia oraz oceny możliwej wydajności zasobów naturalnych. Komisja będzie nadal propagowała wagę opinii naukowych i gromadzenia danych przy realizacji wspólnej polityki rybołówstwa i stosowaniu przepisów dotyczących ochrony środowiska na Morzu Śródziemnym. Przyszła współpraca w zakresie gromadzenia danych z udziałem śródziemnomorskich krajów spoza UE za pośrednictwem wspólnych programów i budowania potencjału zostanie również poddana analizie.

Przyjęta ostatnio strategia UE na rzecz badań morskich¹⁴ ma na celu poprawę skuteczności i doskonałości badań dzięki stymulowaniu zintegrowanych wysiłków badawczych. Uznaje ona również znaczenie, jakie ma wzmocnienie naukowej współpracy międzynarodowej, jako istotnego czynnika zintegrowanego zarządzania działalnością w sektorze morskim na wspólnych morzach. Jej wprowadzenie w życie w regionie Morza Śródziemnego będzie stanowić podstawę dla wzmocnienia zintegrowanego zarządzania. Wzmocniona morska infrastruktura naukowo-badawcza, wysiłki w zakresie zintegrowanych badań naukowych i rozwoju technologicznego (RTD), poprzez klastry morskie i platformy technologiczne oraz synergia na poziomie państw członkowskich i regionów są niezbędne do znalezienia spójnych rozwiązań na rzecz pełnego wykorzystania potencjału gospodarczego naszych mórz, przy zachowaniu podejścia opartego na ekosystemie. Należy w szczególności kontynuować pogłębione, multidyscyplinarne obserwacje dna morskiego, które mogą pomóc w zrozumieniu i monitorowaniu zagrożenia tsunami.

Ponadto Komisja jest w trakcie tworzenia Europejskiej Sieci Informacji i Obserwacji Środowiska Morskiego (EMODNET), mającej na celu udoskonalenie infrastruktury naukowej i przezwyciężenie przeszkód w uzyskiwaniu danych, dostępie do nich i ich wykorzystywaniu. Opracowywany jest europejski atlas mórz, którego zadaniem jest pogłębianie wiedzy i budowanie wspólnej tożsamości morskiej w basenach morskich. Narzędzia te będą obejmowały cały obszar basenu morskiego.

---

¹⁴ COM (2008) 534.

Komisja:

- zwróci szczególną uwagę na kwestię Morza Śródziemnego w trakcie tworzenia zintegrowanej sieci morskiej ERA-NET (Europejska Sieć Przestrzeni Badawczej), której celem jest zacieśnienie współpracy między państwami członkowskimi w dziedzinie badań morskich;
- określi długoterminowe ramy strategiczne dla współpracy naukowej obejmującej cały basen Morza Śródziemnego, umożliwiające rozwój współpracy w obszarze badań morskich w ramach zorganizowanej agendy, odpowiadającej wspólnie ustalonym wyzwaniom;
- podejmie wysiłek opracowania przekrojowego, interdyscyplinarnego badania w ramach siódmego programu ramowego UE, ukierunkowanego na zintegrowaną wiedzę dotyczącą Morza Śródziemnego we wszystkich istotnych dziedzinach.

4.4. Zintegrowany nadzór na rzecz bezpieczniejszej i chronionej przestrzeni morskiej

Nadzór nad działalnością i operacjami w sektorze morskim jest konieczny, aby skutecznie zarządzać działaniami na morzu oraz przeciwdziałać głównym problemom związanym z bezpieczeństwem i ochroną na Morzu Śródziemnym.

Rygorystyczne wdrażanie przez państwa członkowskie unijnych przepisów w dziedzinie bezpieczeństwa morskiego oraz budowanie potencjału w administracjach i organach portowych śródziemnomorskich krajów partnerskich ma zasadnicze znaczenie przy zapobieganiu wypadkom i zanieczyszczeniom spowodowanym przez statki, w tym nielegalnym zrzutom oleju. Finansowany przez UE regionalny projekt SAFEMED z zakresu bezpieczeństwa morskiego i ochrony na morzu oraz ochrony środowiska morskiego przyczynia się do usuwania luk prawnych i strukturalnych istniejących pomiędzy śródziemnomorskimi państwami członkowskimi a krajami partnerskimi. Komisja proponuje dodatkowo, aby Europejska Agencja ds. Bezpieczeństwa na Morzu (EMSA) rozpoczęła współpracę techniczną z partnerami z basenu Morza Śródziemnego, obejmującą wypadki powodujące zanieczyszczenia, poprzez udostępnianie statków do likwidacji zanieczyszczeń¹⁵. Jeśli chodzi o nadzór nad ruchem statków rozważona zostanie możliwość rozbudowy serwera systemu automatycznej identyfikacji (AIS) obsługującego Morze Śródziemne.

W ostatnich latach Frontex zwiększył pomoc oferowaną śródziemnomorskim państwom członkowskim poddanym ogromnej presji nieuregulowanej migracji¹⁶. Komisja będzie wspierać, w drodze dialogu i pomocy finansowej dla śródziemnomorskich krajów partnerskich, zaangażowanie tych ostatnich w działania

¹⁵ COM (2009) 301.

¹⁶ Rada Europejska na posiedzeniu z dnia 19 czerwca 2009 r. ponownie podjęła problem nielegalnej imigracji stwierdzając: „Ostatnie wydarzenia na Cyprze, w Grecji, we Włoszech i na Malcie uwypukliły pilną konieczność zwiększenia wysiłków na rzecz skutecznego zapobiegania i zwalczania nielegalnej imigracji na południowych granicach morskich Unii Europejskiej...”

koordynowane przez Frontex w regionie Morza Śródziemnego. Natomiast w zakresie walki z narkotykami na morzu, realizowana jest wzmocniona współpraca w ramach Morskiego Centrum Analiz i Operacji ds. Zwalczania Narkotyków (MAOC-N) oraz *Centre de Coordination pour la Lutte Anti-Drogue en Méditerranée* (Ośrodek Koordynacji Walki z Narkotykami na Morzu Śródziemnym) (CeCLAD-M).

Dotychczas jednak nadzór morski przeprowadzano często sektorowo, co oznaczało powielanie gromadzenia na poziomie krajowym danych dotyczących nadzoru przez różne organy. Z tego względu jednym z głównych celów zintegrowanej polityki morskiej jest zintegrowany nadzór morski w formie propagowania wymiany informacji i wzmacnianie współpracy między organami krajowymi odpowiedzialnymi za monitorowanie i nadzór na morzu¹⁷, bez naruszania ich zadań i kompetencji ustanowionych na mocy prawodawstwa unijnego i krajowego. Może to nie tylko poprawić ogólny poziom nadzoru w zakresie gromadzenia informacji i ich przetwarzania, lecz także umożliwić lepszą koordynację reagowania na morzu i w portach, jak również zmniejszyć koszty nadzoru dzięki zastosowaniu niewykorzystanej ekonomii skali. Należy poświęcić więcej uwagi włączeniu śródziemnomorskich krajów partnerskich w zintegrowany nadzór morski.

Komisja:

- zainicjuje projekt pilotażowy zmierzający do poprawy współpracy pomiędzy krajowymi organami państw członkowskich z regionu Morza Śródziemnego odpowiedzialnymi za monitorowanie morskie, nadzór operacji i wymianę informacji między organami portów;
- przedstawi w kolejnym komunikacie zestaw zasad regulujących zintegrowany nadzór morski w UE, aby możliwe było stopniowe przejście od podejścia sektorowego do podejścia zintegrowanego w nadzorze morskim na szczeblu unijnym i krajowym.

5. WNIOSKI

Wyzwania dotyczące Morza Śródziemnego wymagają wspólnej i przede wszystkim zintegrowanej odpowiedzi, opierającej się na udoskonalonym zarządzaniu obszarami morskimi. Jest to szczególnie istotne w obliczu wciąż wzrastającego popytu na zasoby naturalne i presji wywieranej na środowisko morskie, jak również stałej potrzeby wzrostu gospodarczego i rozwoju rynku pracy w sektorze i regionach morskich.

Zintegrowane podejście do gospodarki morskiej zdecydowanie nie powinno mieć wpływu na narzędzia i cele, które zostały ustanowione aby dokonywać postępów w określonych obszarach istotnych dla problematyki morskiej. Przeciwnie, jego celem jest stworzenie niezbędnej przekrojowej perspektywy zarządzania i jego narzędzi, aby zminimalizować skutki a zoptymalizować skuteczność i wyniki.

¹⁷ SEC (2008) 2737 i COM (2008) 68

Dlatego też Komisja zwraca się do Rady i Parlamentu Europejskiego o:

- zatwierdzenie celów i działań przedstawionych w niniejszym komunikacie;
- utrzymanie proponowanego podejścia w odpowiednich obszarach kompetencji.